

Γιατί ο Ερντογάν επιμένει στην Αγία Σοφία και στο 2023;

Πολιτισμός / Κοινωνικά θέματα

Κωνσταντίνος Χολέβας, Πολιτικός Επιστήμων



Σε κάθε ομιλία του Τούρκου Προέδρου γίνεται εμφανής η εμμονή του σε δύο σύμβολα: Στη Αγία Σοφία Κωνσταντινουπόλεως, που μετετράπη σε τζαμί, και στο επόμενο έτος 2023. Η Αγία Σοφία συμβολίζει για τον Ερντογάν την ισλαμική και νεο-οθωμανική ιδεολογία του, αλλά και τη διαφοροποίηση από τον Κεμάλ Ατατούρκ. Ο Κεμάλ αποφάσισε την μετατροπή του τότε τζαμιού σε Μουσείο. Ο Ερντογάν κάνει ακριβώς το αντίθετο για να ξεχωρίσει. Την μετατρέπει σε ισλαμικό τέμενος. Η σημειολογία είναι σαφής: Ο Ερντογάν προβάλλεται ως ο νέος μεταρρυθμιστής της Τουρκίας, καλύτερος από τον Κεμάλ, διότι διατηρεί την πατροπαράδοτη πίστη στο Ισλάμ έστω και με παράνομες ενέργειες, όπως η βεβήλωση ενός ιστορικού Ορθοδόξου Ναού.



Το 2023 συμπληρώνονται 100 χρόνια από δύο γεγονότα που ενδιαφέρουν Ελλάδα και Τουρκία. Στις 30 Ιανουαρίου 1923 υπεγράφη στη Λωζάννη η Σύμβαση ανταλλαγής των πληθυσμών. Οι Μουσουλμάνοι έφυγαν από την Ελλάδα πλην Δυτικής Θράκης και οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί έφυγαν από τη Μικρά Ασία, τον Πόντο και την Ανατολική Θράκη. Παρέμειναν ως μη ανταλλάξιμοι οι Έλληνες στην Κωνσταντινούπολη, Ίμβρο και Τένεδο, οι οποίοι σιγά-σιγά συρρικνώθηκαν και έμειναν ελάχιστοι.

Στις 24 Ιουλίου 1923 υπεγράφη η Συνθήκη της Λωζάννης, η οποία καθορίζει τα σύνορα της σημερινής Τουρκίας μετά τη διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Φαίνεται ότι τα σύνορα αυτά ενοχλούν τον Ερντογάν, ο οποίος τα θεωρεί στενά και ίσως άδικο. Δεν μας έχει πει ρητά αν και πως θέλει να αλλάξει τη Συνθήκη, είναι πάντως προφανές ότι οι συνεχείς αναφορές του το 2023 αυτό υπονοούν: Τα σύνορα του 1923 δεν είναι τα φυσικά σύνορα μιας νεο-Οθωμανικής Τουρκίας.

Ο Ερντογάν δίνει σημασία στους συμβολισμούς: Στις 10 Ιουλίου 2020 στις 14.53 ακριβώς υπέγραψε τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί. Η ώρα επελέγη για να θυμίζει το 1453, έτος της Αλώσεως της Πόλης. Στις 24 Ιουλίου 2020 πραγματοποίησε στην Αγία Σοφία την πρώτη μεγάλη προσευχή της Παρασκευής. 24 Ιουλίου, η ημέρα υπογραφής της Συνθήκης που καθορίζει τα σημερινά σύνορα τα οποία του φαίνονται στενά. Ο Γάλλος Συγγραφέας Ζαν Φρανσουά Κολοζιμό ερμηνεύει ως εξής τους συμβολισμούς: «Καλημέρα Μωάμεθ Πορθητή: 29 Μαΐου 1453, αντίο Λωζάννη: 24 Ιουλίου 1923» !

Η ελληνική απάντηση στη μετατροπή του ιερού συμβόλου της Βυζαντινής και της Οικουμενικής Ορθοδοξίας σε τζαμί πρέπει να βασίζεται στο πολιτιστικό και ιστορικό υπόβαθρο του διαχρονικού Ελληνισμού:

Να προβάλλουμε τη συνέχεια του Ελληνισμού και την αξία της Βυζαντινής τέχνης, ναοδομίας και πολιτιστικής κληρονομιάς, που αποτελούν θησαυρό του Ελληνισμού, αλλά και της Ανθρωπότητας.

Να αξιοποιήσουμε τον τόμο για τους Ναούς της του Θεού Σοφίας ανά την Ευρώπη, με επίκεντρο την Αγία Σοφία Κωνσταντινουπόλεως, τον οποίο εξέδωσε σε πολλές γλώσσες η Διακοινοβουλευτική Επιτροπή Ορθοδοξίας και η Βουλή των Ελλήνων.

Να οργανώσουμε Διεθνή Συνέδρια Βυζαντινολόγων και ιστορικών με επίκεντρο τη Θεσσαλονίκη και να διαμαρτυρηθούμε στη διεθνή επιστημονική κοινότητα για τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί.

Να ενισχύσουμε τη μελέτη του Βυζαντίου στα σχολεία και στα Πανεπιστήμιά μας. Δεν θα γίνουμε πιστευτοί στο διεθνές περιβάλλον αν ζητούμε την προστασία της Αγίας Σοφίας και παραλλήλως υποβαθμίζουμε τη μελέτη της Βυζαντινής Ιστορίας.

Έντυπη πηγή: εφημερίδα Παραπολιτικά, 5.11.2022

<https://bit.ly/3WCKCer>